

Huittisten kaupungin pienhankintaohjeet

1. Johdanto

Julkisella hankinnalla tarkoitetaan tavaroiden ja palveluiden ostamista, vuokraamista ja urakoiden teettämistä näihin liittyvine suunnittelu-, valmistelu-, päätöksenteko- ja seurantatoimintoineen. Hankintoja ovat myös palveluja koskevista käyttöoikeuksista sopiminen ja suunnittelukilpailujen toteuttaminen.

Hankinnaksi katsotaan myös osamaksukauppa, leasing-sopimus ja sopimukseen sisältyvät optiot sopimuksen laajentamisesta tai jatkamisesta. Kilpailuttamisvelvollisuuden piiriin kuuluvat myös yritysten kanssa tehtävät yhteistyö- ja kumppanuussopimukset, jotka sisältävät myös tavaroiden ja palveluiden hankintaa yhteistyökumppanilta.

Hankintalain kansalliset kynnyksarvot alittavia hankintoja kutsutaan pienhankinnoiksi. Pienhankintojen kilpailutus on jätetty hankintalain soveltamisen ulkopuolelle, minkä johdosta ne voidaan toteuttaa kevyemmällä menettelyllä. Pienhankinnat tulee kilpailuttaa hankintayksikön omien hankintaohjeiden, toimintasäätöjen ja määräysten mukaisesti.

KANSALLISET KYNNYSARVOT:

Hankintojen jaottelu	Kansalliset kynnyksarvot ilman arvonlisäveroa
Tavara- ja palveluhankinnat (<i>muut palvelut kuin SOTE- ja ns. muut erityiset palvelut</i>)	60 000 euroa
Rakennusurakat	150 000 euroa
Muut erityiset palveluhankinnat (<i>Hankintalain liitteessä E määritellyt palvelut</i>)	300 000 euroa
Käyttöoikeussopimukset	500 000 euroa

Hankintalain lopusta löydät liitteen E. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161397#Oidm46651396852544>

2. Huittisten kaupungin hankintojen päätösvaltaoikeudet ja -rajat

Huittisten kaupungin hankintojen päätösvaltarajat ovat määritelty hallintosäännön liitteessä viranhaltioiden yleinen ratkaisuvallta. 30.1.2024 hyväksytyn viranhaltioiden yleisen ratkaisuvallan mukaan päätösvaltaoikeudet ja –rajat ovat seuraavat:

Tahot	Summa
Kaupunginhallitus, valiokunnat	yli 60 000 euroa
Kaupunginjohtaja, palvelukeskusjohtajat	60 000 euroa
Vastuualuepäälliköt	30 000 euroa
Tekninen johtaja	Talousarvion mukaisiin investointeihin kohdistuviin hankintoihin, joiden hankinta-arvo on enintään 120.000 euroa. (Teva 13.6.2023 § 62)
Rakennuspäällikkö, kiinteistöpäällikkö, maanrakennuspäällikkö, vesihuoltopäällikkö	Talousarvion mukaisiin investointeihin kohdistuviin hankintoihin, joiden hankinta-arvo on enintään 60.000 euroa. (Teva 13.6.2023 § 62)

Tahot ratkaisevat asiat, jotka koskevat vastualueen kertahankintoja ja sopimuksia päätösvalan mukaisesti. Kertahankinnalla tarkoitetaan samaan asiaan liittyvää hankintakokonaisuutta tai siihen liittyviä sopimuksia. Erillisiä hankintapäätöksiä ei edellytetä voimassa olevista yhteishankinnoista, eikä talousarvion puitteissa tehtävistä jatkuvaluonteisista in house – hankinnoista.

3. Julkisten hankintojen periaatteet

Hankintalaki ei pääsääntöisesti koske pienhankintoja, mutta myös pienhankintaa tehtäessä on noudatettava hankintalain keskeisiä periaatteita eli tarjoajien tasapuolisen ja syrjimättömän kohtelun, avoimuuden ja suhteellisuuden periaatteita sekä hyvän hallinnon periaatetta. Myös hankinta-ohjeita koskevat säännökset soveltuvat pienhankintoihin.

AVOIMUUS

Hankintaprosessi toteutetaan hankintaohjeen mukaisesti ja siitä annetaan kaikille asianosaisille samalla tavoin riittävän laajasti ja selkeästi tietoa.

TASAPUOLISUUS JA SYRJIMÄTTÖMYYS

Jokaisessa hankinnan vaiheessa tulee kaikkia tarjoajia kohdella tasapuolisesti ja syrjimättömästi ja hankinnan ehtojen tulee olla kaikille samanlaiset.

SUHTEELLISUUS

Hankinnan vaatimukset ja toimintamallit suhteutetaan pienhankinnan arvoon ja luonteeseen.

Pienhankintaperiaatteet:

- hankinnat tulee tehdä kokonaistaloudellisesti, laadukkaasti ja suunnitelmallisesti.
- olemassa olevat kilpailuolosuhteet tulee käyttää hyväksi.
- yritysten tasapuoliset mahdollisuudet tehdä tarjouksia tulee turvata.
- paikallinen markkina tulee ottaa huomioon
- mahdollisuuksien mukaan ympäristö- ja sosiaaliset näkökohdat tulee ottaa huomioon.

Paikallisuuden huomioiminen

Paikallisten yritysten suosiminen ei ole sallittua, mutta se ei estä paikallisuuden huomioimista kilpailutuksissa. Hankinnan kokoa ja sisältöä määrittäessä kannattaa huomioida paikallinen markkina. Valmisteluvaiheessa voi käydä markkinavuoropuhelua paikallisten yritysten kanssa. Sijaintivaatimusta voi käyttää vähimmäisvaatimuksena vain, mikäli sijainnilla on tosiasiallista merkitystä. Matkakorvaukset kannattaa sisällyttää vertailtavaan hintaan.

Avoin tiedottaminen mahdollistaa uusien yritysten osallistumisen hankintoihin ja edistää avointa markkinataloutta, joka kehittää markkinoilla olevaa tarjontaa ja pitää hintatason kohtuullisena. Kilpailumatta jättäminen tai rajoitettu kilpailutus saattaa johtaa hankintojen ohjautumisen aina samoille kaupungin toimintatavat tunteville toimittajille. Avoimuudella ja tiedottamisella mahdollistat paikallisten yritysten menestymisen hankinnoissa.

Satakunnan Yrittäjät tarjoaa maksutonta hankintaneuvontaa kaikille hankintojen kanssa tekemisissä oleville, niin yrittäjille kuin kaupungeille ja kunnillekin hankintamenettelyn kaikissa vaiheissa. Hankintaneuvonta tarjoaa luotettavan ja puolueettoman tavan tarkastella tarjouspyyntöjä ja tarjouksia. Hankintaneuvojan voit pyytää myös markkinavuoropuhelutilaisuuksiin.

4. Hankintaprosessi

4.1. Valmistele hankinnat huolellisesti

- Hankintaprosessiin tulee varata riittävästi aikaa
- Hankinnat tehdään määrärahojen ja päätösvaltarajojen puitteissa
- Mikäli mahdollista niin eri yksiköiden hankinnat tulee yhdistää tarkoituksenmukaisiksi hankintakokonaisuuksiksi
- Pienhankintaa valmisteltaessa tulee aina ensin selvittää, onko organisaatiossa jo tehty kysymyksessä olevaa tuote- tai palveluryhmää tai urakkaan kuuluvaa työtä koskeva sopimus, jota voidaan käyttää.
- Ota selvää markkinoilla olevasta tarjonnasta ja tarvittaessa järjestä markkinavuoropuhelu
- Käytä Cludia – pienhankinta-järjestelmää, joka mahdollistaa sähköisten kilpailutusten tekemisen määrämuotoisella, kevennetyllä tavalla. Voit julkaista tarjouspyynnön rajattuna tai avoimena www-tarjouspalvelu.fi -sivuilla. Sähköinen prosessi yhdenmukaistaa ja automatisoi kaikkien yksiköiden pienhankintojen dokumentoinnin. Järjestelmä on tarjoajille ilmainen.

4.2. Valitse oikea menettelytapa

Alle 10 000 euron hankinta

Hankinta voidaan pääsääntöisesti tehdä suoraan hankintana ilman varsinaista kilpailutusta. Ei tarvita kirjallista viranhaltijan hankintapäätöstä. Laskun hyväksyntä normaalin prosessin mukaan on riittävä dokumentti. Hankkijan on kuitenkin varmistettava hintatason kohtuullisuus.

10 000 – 30 000 euron hankinta

Tehdään kevennetty kilpailutus ja kirjallinen viranhaltijan hankintapäätös. Tarjouspyyntö liitteineen tulee toimittaa useammalle kuin yhdelle potentiaaliselle tarjoajalle ensisijaisesti pienhankintajärjestelmän kautta.

Yli 30 000 euron, mutta alle kansallisten kynnsarvojen jäävät hankinnat

Tehdään kevennetty kilpailutus ja kirjallinen viranhaltijan hankintapäätös. Hankinta tulee kilpailuttaa siten, että pienhankinta voidaan dokumentoida sekä ilmoittaa rajoitettuna/julkisesti pienhankintojen verkkopalvelussa ja kaupungin nettisivuilla. Tieto tarjouspyynnöstä lähetetään kaikille tiedossa oleville paikallisille toimittajille.

Kaupunginjohtajalla on oikeus myöntää lupa toteuttaa pienhankintoja suoraan hankintana näistä kilpailutusperiaatteista poiketen perustellusta esityksestä esimerkiksi seuraavissa tapauksissa:

- Hankinnalla on hankintayksiköstä riippumaton ennalta arvaamaton kiire.
- Kilpailuttamisen kustannukset ylittävät siitä saatavan hyödyn.
- Palvelutuottajan muutokseen vaadittavat resurssit ylittävät kilpailuttamisesta saatavan hyödyn
- Vastaavaa tuotetta on hankittu lähiaikoina ja nykyinen hintataso on selvillä esimerkiksi markkinakartoituksen tai tarjouskilpailun perusteella.
- Muita kysymyksiä tulevia toimittajia ei ole tiedossa.

Kilpailuttamatta jättämisen syy yli 10 000 euron hankinnoissa perustellaan hankintapäätökseen.

4.3. Hankinnan ennakoitun arvon laskeminen

Hankinnan ennakoitun arvon laskemisen perustana on käytettävä suurinta maksettavaa kokonaiskorvausta ilman arvonlisäveroa. Arvoa laskettaessa on huomioitava myös siihen mahdollisesti sisältyvät optiokaudet. Määräaikaisissa sopimuksissa ennakoitu arvo lasketaan koko sopimus- ja mahdollisen optiokauden ajalta. Toistaiseksi voimassa olevat sopimukset lasketaan 48 kuukauden mukaan.

Jos hankintayksiköllä on usein toistuvia tai samaan hankintakokonaisuuteen kuuluvia hankintoja, jotka yksittäisinä hankintoina alittavat kansallisen kynnyсарvon, mutta yhteenlaskettuna ylittävät sen, on ne kilpailutettava hankintalain mukaan.

4.4. Tarjouspyynnöt ja vertailu

Tarjouspyyntö tulee tehdä selkeäksi. Tarjouspyyntö sisältää ainakin seuraavat osa-alueet:

1. Hankinnan kohde ja vaatimukset sekä hinnoittelu

Hankinnan kohde ja sen vaatimukset kuvataan selkeästi ja määritellään hinnoitteluperusteet. Tieto siitä, että hankinta alittaa kansallisen kynnyсарvon.

2. Tarjoajan soveltuvuusvaatimukset

Ehdottomat soveltuvuusvaatimukset ovat hyvä keino varmistaa tarjoajien kyky toteuttaa hankinta ja että hankinnan kohde täyttää sille asetetut vaatimukset. Näitä voivat olla mm. tarjoajan liikevaihdon suuruus, luottoluokitus, palvelusta vastaavan henkilöstön osaaminen, tarjoajayrityksen kokemukset aiemmista vastaavista hankinnoista, vastuuvakuutukset ja rekisteröityminen vaadittaviin rekistereihin. Tarjouksen liitteeksi pyydetään todennukset soveltuvuudesta.

3. Tilaajavastuu

Tarjouspyynnössä ilmoitetaan, että valitun toimittajan tulee toimittaa ennen sopimuksen tekemistä tilaajavastuulain mukaiset dokumentit. Näitä dokumentteja ei pyydetä tarjousvaiheessa.

4. Tarjousten valintaperuste ja vertailuperusteet

Hankintapäätöksen perusteena voivat olla paras hinta-laatusuhde (kokonaistaloudellinen edullisuus) tai halvin hinta, jolloin tarjouspyynnössä asetetut vähimmäisvaatimukset täyttävistä tarjouksista kilpailun voittaja hinnallistaan halvin tarjous. Tarjouspyynnössä ilmoitetaan vertailuperusteet.

5. Muita tietoja

Kuvaus hankintamenettelystä (esim. avoin menettely), yhteyshenkilön tiedot, toimitusehto, maksuehto ja las-
kujen käsittelyä koskevat tiedot, tarjousten jättöaika ja -tapa, tarjousten voimassaoloaika sekä mahdollisten kysymysten jättöaika ja -osoite ja vastaustapa. Tarjoukset pyydetään sähköisesti ja päätökset annetaan tiedoksi sähköisesti, mitä varten on pyydetty tarjoajan sähköpostiosoite.

6. Sopimusehdot

Tarjouspyynnössä kerrotaan käytettävät sopimusehdot. Sopimusehtoina voi käyttää soveltuvia vakioehtoja esim. JYSE Tavarat tai Palvelut -ehdot, JIT yleiset ehdot, YSE-ehdot tai KSE-ehdot. Tarkista ja määritä käytettävän vakiosopimusehdon päivitysvuosi.

Tarjouspyynnössä, todetaan, että tilaus tehdään, kun hankintapäätös on lainvoimainen ja sopimus syntyy vasta kirjallisen sopimuksen tekemisellä.

Tarjouspyyntöä tehdessä on huomioitava, että

- Tarjouspyyntö on suhteutettu sekä muodoltaan että laajuudeltaan hankinnan kohteeseen. Liian raskas tarjouspyyntö vähentää kilpailua ja toisaalta liian ylimalkainen tarjouspyyntö vaarantaa tarjoajien tasapuolisen ja syrjimättömän kohtelun.
- Tarjouksen tekemiselle on varattu riittävä aika hankinnan luonne huomioiden, ohjeellinen aika on kaksi viikkoa.

Tilajavastuulain mukaan tarjoajilta vaadittavat selvitykset

Tilajavastuulain (1233/2006) mukaan työn tilaajalla on velvollisuus selvittää sopimuskumppaninsa valmiuksia hoitaa lainmukaisia velvoitteita. Tilajavastuulaki soveltuu pienhankintaan, jos hankinnan arvo ylittää tilajavastuulain soveltamisrajan eli on yli 9 000 euroa ilman arvonlisäveroa tai jos palvelu on kestoaltaan yli 10 päivän työsuoritus ja työ on tavanomaisesti hankintayksikön tiloissa tehtävä työsuoritus tai palvelu.

Pienhankinnoissa voidaan menetellä niin, että tilajavastuulain vaatimusten täytyminen vakuutetaan tarjouksen liitelomakkeessa. Lain mukaiset todistukset pyydetään vasta tarjouskilpailun ratkettua, esimerkiksi ennen sopimuksen allekirjoittamista.

Vaadittavat selvitykset ovat:

- Selvitys siitä, onko yritys merkitty ennakkoperintälain (1118/1996) mukaiseen ennakkoperintärekisteriin ja työnantajarekisteriin, sekä arvonlisäverolain (1501/1993) mukaiseen arvonlisäverovelvollisten rekisteriin.
- Kaupparekisteriote.
- Selvitys siitä, ettei yrityksellä ole verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain (1346/1999) 20 b §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua verovelkaa taikka viranomaisen antama selvitys verovelan määräämistä.
- Todistukset työntekijöiden eläkevakuutusten ottamisesta ja eläkevakuutusmaksujen suorittamisesta tai selvitys siitä, että erääntyneitä eläkevakuutusmaksuja koskeva maksusopimus on tehty.
- Selvitys työhön sovellettavasta työehtosopimuksesta tai keskeisistä työehdoista.
- Selvitys työterveyshuollon järjestämisestä.
- Rakennuslalla lakisääteisen Tapaturmavakuutuksen järjestämisestä.

4.5. Hankintapäätös

a. Hankintapäätös

Tarjousista tarkistetaan, että tarjotut tuotteet ja palvelut täyttävät tarjouspyynnön hankinnan kohteen kuvauksessa asetetut vaatimukset ja tarjous on muuten tarjouspyynnön ehtojen mukainen. Tarjouspyyntöä vastaamattomat tarjoukset suljetaan pois tarjouskilpailusta. Hankintayksiköllä ei ole velvollisuutta hylätä tarjouksia kokonaisuuden kannalta vähämerkityksellisten virheiden tai puutteiden takia vaan voi pyytää tarjoajaa tai ehdokasta toimittamaan, lisäämään, selventämään tai täydentämään tietoja tai asiakirjoja hankintayksikön asettamassa määräajassa. Edellytyksenä on, että menettelyssä noudatetaan hankintalain 3 §:ssä säädettyjä periaatteita kuten syrjimättömyys- ja suhteellisuusperiaatetta.

Pienhankinnasta, joka ylittää 10 000 €, tulee aina tehdä kirjallinen ja perusteltu hankintapäätös.

Perusteluista tulee ilmetä hankinnan kohde, moneltako yritykseltä tarjouksia on pyydetty ja mitkä yritykset ovat toimittaneet tarjouksen määräaikaan mennessä. Lisäksi perusteluista on käytävä ilmi hylätyt/hyväksytyt tarjoukset, miten vertailu tarjoajien välillä suoritettiin ja millä perusteella voittaja valittiin. Päätös lähetetään tiedoksi oikaisuvaatimusohjeineen kaikille tarjouksen toimittaneille tarjoajille. Kilpailuttamatta tehtyyn hankintapäätökseen ei liitetä hankintaoikaisua koskevaa oikaisuohjetta.

b. Oikeussuojakeinot

Käytettävissä olevat oikeussuojakeinot pienhankinnoissa ovat hankintaoikaisu ja kuntalain mukaiset muutoksenhakukeinot. Markkinaoikeus ei pääsääntöisesti käsittele pienhankintoja.

- Hankintaoikaisu
- Hankintayksikkö voi asianosaisen aloitteesta tehdyn hankintaoikaisuvaatimuksen perusteella ratkaista asian uudelleen. Hankintaoikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksi saannista.
- Hankintayksikön on ilmoitettava välittömästi asianosaisille hankintaoikaisun vireille tulosta.
- Oikaisuvaatimus ja kunnallisvalitus
- Kunnallisen toimijan hallintopäätöksenä tehtyyn pienhankintapäätökseen tyytymättömällä asianosaisella tai kuntalaisella on oikeus tehdä oikaisuvaatimus 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksi saannista.

c. Hankinta-asiakirjojen julkisuus

Hankinta-asioissa on noudatettava säädöksiä yleisten asiakirjojen julkisuudesta.

Ennen hankintapäätöksen tekoa hankinta-asiakirjat eivät ole julkisia. Hankintapäätöksen jälkeen asiakirjat ovat asianosaisjulkisia (julkisuuslaki 11§) ja vasta hankintasopimuksen allekirjoittamisen jälkeen yleisöjulkisia.

Salassa pidettävät asiakirjat eivät tule julkisiksi. Julkisessa hankinnassa toisen ehdokkaan tai tarjoajan liike- tai ammattisalaisuutta koskeva tieto ei ole julkinen; tieto tarjousten vertailussa käytetystä kokonaishinnasta ja muusta tekijästä on kuitenkin aina annettava.

d. Hankintasopimus

Kun pienhankinnan hankintapäätös on lainvoimainen, hyväksytyn toimittajan kanssa voidaan hankinnasta sopia käyttämällä kirjallista hankintasopimusta, tilauskirjettä tai suullista tilausta. Sopimustapaa valittaessa on otettava huomioon hankinnan koko ja laatu sekä tarve varmentaa hankinnan asianmukainen toteutuminen. Tehtyyn tilaukseen on vaadittava kirjallinen vahvistus.

e. Hankinnan dokumentointi ja seuranta

Hankinnan toteutumista tulee seurata ja tarvittaessa reklamoida puutteista. Hankintaan liittyvät asiakirjat säilytetään 10 vuotta takuuajan päättymisestä tai luovutusajankohdasta. Rauenneen tarjouskilpailun asiakirjat voi hävittää 2 vuoden kuluttua.